

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

**Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi
lainsäädännöksi**

Päähuomiot aluehallintouudistuksesta

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtion aluehallinnon uudistuksesta. Niin alueiden kehittämistyön kuin yleisemminkin alueiden kehityksen edellytysten kannalta kyseessä on erityisen merkittävä uudistus.

Valtion aluehallinnon uudistuksessa on huolehdittava alueellisen asiantuntemuksen säilymisestä, uusien viranomaisten toimipisteverkoston alueellisesta kattavuudesta, yhteistyörakenteiden toimivuudesta ja viranomaisten riittävästä resursoinnista. Valtion viranomaisten toiminta ja päätöksenteko eivät saa etäännyä maakunnista aluehallintouudistuksen takia, valtion aluehallinnon on oltava aidosti läsnä maakunnissa. Toimintojen jatkuvuus ilman katkoksia on turvattava uudistuksen suunnittelussa ja toimeenpanossa. Uusien elinvoimakeskusten tulee olla resursoinniltaan tasavahvoja, eikä niiden käytettävissä olevat resurssit tulisi perustua ainoastaan käytettävissä olevaan EU:n koheesiorahoitukseen.

Lainsäädäntökokonaisuudessa on joitakin tulkinnanvaraisia, uusien viranomaisten tehtäväkenttää koskevia kunta- ja valtiosuhteeseen liittyviä mainintoja mm. aluekehittämistehtäviin liittyen. Lainsäädäntöuudistuksessa ei tule siirtää aluekehittämistehtäviä kuntasektorilla toimivilta maakuntien liitoilta valtiosektorille.

Aluehallintouudistuksen myötä perustettavan valtakunnallisen Lupa- ja valvontaviraston tehtävät ovat pääsääntöisesti lakien ja asetusten noudattamisen valvontaan sekä lupa- yms. asioihin liittyviä tehtäviä. Näiden tehtävien luonteen ja voimavarojen käytön tehostamisen sekä valvonnan vaikuttavuuden parantamisen voidaan katsoa puoltavan valtakunnallisen viraston perustamista. Yhdenmukaiset ja sujuvat kaavoitus- ja lupaprosessit kaikessa toiminnassa ovat ehdoton edellytys kestäväälle, ennakoitavissa olevalle ja toimivalle yhteiskunnalle. Esimerkiksi merkittävien investointien toteuttamisessa yhdenmukaiset ja hyvin ennakoitavat ympäristölupakäytännöt nopeuttaisivat kaavoitusprosesseja. Käytännössä on harmillisen monia esimerkkejä siitä, ettei ratkaisuja ole onnistuttu tekemään investointien toteuttamisen kannalta riittävän nopeasti ja oikea-aikaisesti ennakoiden.

Toisaalta Lupa- ja valvontaviraston tehtäviin liittyy aina vahvasti myös alueellinen ulottuvuus. Esimerkiksi perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista on turvattava vuorovaikutuksessa alueellisten toimijoiden kanssa. Toimintaympäristöt ovat eri alueilla erilaisia, joten alueelliset olosuhteet vahvuuksineen ja heikkouksineen on otettava Lupa- ja valvontaviraston toiminnassa ja siellä tehtävissä päätöksissä huomioon.

Joensuu on perusteltu valinta Lupa- ja valvontaviraston toiminnoille. Joensuuhun on syntynyt valtion palvelukeskusten myötä huomattava alueellinen valtionhallinnon

osaamiskeskittymä ja yliopistokaupungin koulutusprofiili on viraston tehtävien kannalta otollinen. Viraston vahvat toiminnot Joensuussa olisivat samalla konkreettinen osoitus hallituksen tahtotilasta itäisen Suomen kehittämiseksi.

Elinvoimakeskukset ovat kehittämis-, rahoitus- ja toimeenpanotehtäviä hoitavina monialaisina viranomaisina nimensä mukaisesti keskeisiä toimijoita alueiden ja niiden elinvoimaisuuden kehittäjinä. Elinvoimakeskusten toiminta perustuu luottamukselliseen yhteistyöhön maakuntien toimijoiden kanssa. Yhteistyörakenteiden tulee olla toimivia ja yhteistyön muodoista olisi hyvä olla omat säädöksensä. Elinvoimakeskusten tehtäväkenttään ei saa tulla päällekkäisyyksiä lakisääteisinä aluekehitysviranomaisina toimivien maakuntien liittojen kanssa. Työnjaon viranomaisten välillä on oltava mahdollisimman selkeä.

Elinvoimakeskusten toimintojen organisoinnissa on pidettävä huoli siitä, että alueellinen asiantuntemus ei uudistuksen takia heikkene, eivätkä organisaation oman toiminnan resurssit vähene. Myöskään maakuntaan kohdennettavat kehittämisresurssit eivät saa uudistuksessa heikentyä. Esimerkiksi maaseuturahoitus ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen yritystukilain mukainen rahoitus on jatkossakin kohdennettava maakunnittain.

Uudistuksessa on huomioitava myös muut käynnissä olevat uudistukset, erityisesti TE-palvelut 2024-uudistus. Työllisyyteen ja osaamiseen liittyvät ESR+ -rahoitustehtävät on aluehallintouudistuksen yhteydessä siirrettävä TE-uudistuksessa siirtyvien työvoimapalvelutehtävien tavoin kuntasektorille maakuntien liittoihin vahvistaen samalla maakuntien liittojen roolia EU-rahoituksen välittävänä viranomaisena ja varmistaen, että päätöksenteko säilyy aluelähtöisenä.

On hyvä, että sekä yhteisen strategia-asiakirjan laadinnan että elinvoimakeskuksen tulossopimuksen osalta laissa säädetään yhteistyöstä maakuntien liittojen kanssa. Prosesseissa on oltava aito mahdollisuus vaikuttaa asiakirjojen sisältöihin toimijoiden tiivistä kumppanuutta konkretisoiden.

Elinvoimakeskuksilla tulee olla lainsäädännössä valtioneuvoston asetuksella nimetty toimipaikka kaikissa maakuntakeskuksissa, kuten uudistusta onkin valmisteltu. Elinvoimakeskuksille ei tule nimetä päätoimipaikkaa.

KEHA-keskuksen tulee tuottaa työttömyyttä koskevia ja muita aluekehityksen seurantaan liittyviä tietopalveluja kuten tilastoja jatkossakin myös maakuntajakoon perustuen ja kuukausitasolla.

Joukkoliikennetehtävien siirtäminen Traficomiin on hoidettava niin, että kohdennettavat resurssit jaetaan jatkossa maakunnittain. Isona riskinä muutoksessa on nähtävissä, että paikallistuntemus pikkuhiljaa häviää. Erityisesti maaseudun ja harvaan asuttujen alueiden henkilöliikenne voi vaarantua uudistuksen myötä.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Markus Hirvonen
maakuntajohtaja

Lisätietoja:
Jarno Turunen, yhteyspäällikkö
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Voitte tarkastaa allekirjoituksen oikeellisuuden kirjaamosta.